

## Spis treści

|                                                                                                                                |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Profile Autorów .....                                                                                                          | 11 |
| Wykaz skrótów.....                                                                                                             | 17 |
| Wykaz literatury.....                                                                                                          | 23 |
| Wykaz orzecznictwa.....                                                                                                        | 37 |
| Przedmowa .....                                                                                                                | 41 |
| <br><b>Rozdział I. Przyczyny, rozmiary i skutki przestępczości gospodarczej</b>                                                |    |
| – refleksje ogólne ( <i>M. Michalski, D. Palacz</i> ) .....                                                                    | 43 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                        | 43 |
| § 2. Rozmiary zorganizowanej przestępczości gospodarczej .....                                                                 | 47 |
| <br><b>Rozdział II. Pojęcie, symptomy i cechy przestępczości gospodarczej (<i>D. Palacz</i>) ..</b>                            | 51 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                        | 51 |
| § 2. Przegląd wybranych definicji terminu „przestępczość gospodarcza” .....                                                    | 55 |
| § 3. Źródła uregulowań dotyczących przestępstw gospodarczych .....                                                             | 61 |
| § 4. Cechy charakterystyczne przestępczości gospodarczej .....                                                                 | 64 |
| <br><b>Rozdział III. Pojęcie i struktura przestępstwa gospodarczego – ujęcie prawnokarne (<i>A. Mucha</i>) .....</b>           | 67 |
| <br><b>Rozdział IV. Zasady odpowiedzialności karnej osób fizycznych za przestępstwa gospodarcze (<i>D. Mocarska</i>) .....</b> | 79 |
| § 1. Przestępstwo – definicja .....                                                                                            | 79 |
| I. Czyn człowieka .....                                                                                                        | 80 |
| II. Karalność .....                                                                                                            | 81 |
| III. Bezprawność .....                                                                                                         | 81 |
| IV. Zawinienie .....                                                                                                           | 82 |
| V. Karygodność .....                                                                                                           | 85 |
| § 2. Stadialne formy popełnienia przestępstwa .....                                                                            | 86 |
| I. Przygotowanie .....                                                                                                         | 86 |
| II. Usiłowanie .....                                                                                                           | 87 |
| III. Dokonanie .....                                                                                                           | 90 |

|                                                                                                                                                           |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| § 3. Zjawiskowe formy popełnienia przestępstwa .....                                                                                                      | 91         |
| I. Sprawstwo .....                                                                                                                                        | 91         |
| 1. Sprawstwo pojedyncze .....                                                                                                                             | 91         |
| 2. Współsprawstwo .....                                                                                                                                   | 91         |
| 3. Sprawstwo kierownicze .....                                                                                                                            | 93         |
| 4. Sprawstwo polecające .....                                                                                                                             | 94         |
| 5. Odpowiedzialność karna osób współdziałających .....                                                                                                    | 94         |
| II. Podżeganie .....                                                                                                                                      | 95         |
| III. Pomocnictwo .....                                                                                                                                    | 96         |
| IV. Odpowiedzialność karna za podżeganie i pomocnictwo .....                                                                                              | 98         |
| <b>Rozdział V. Uchylenie odpowiedzialności karnej w związku z popełnieniem przestępstwa gospodarczego. Problematyka kontra typizacji (A. Mucha) .....</b> | <b>101</b> |
| <b>Rozdział VI. Nieformalna i nielegalna aktywność w sferze gospodarczo-ekonomicznej (M. Michalski, D. Palacz) .....</b>                                  | <b>111</b> |
| <b>Rozdział VII. Formy i struktury zorganizowanych grup przestępczych o charakterze ekonomiczno-gospodarczym (P. Łabuz) .....</b>                         | <b>135</b> |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                   | 135        |
| § 2. Profile i obszary działalności przestępczej .....                                                                                                    | 136        |
| § 3. Struktury przestępcze .....                                                                                                                          | 136        |
| § 4. Podsumowanie .....                                                                                                                                   | 145        |
| <b>Rozdział VIII. Przestępne mechanizmy podatkowe (I. Malinowska) .....</b>                                                                               | <b>147</b> |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                   | 147        |
| § 2. Skala i istota zjawiska przestępczości .....                                                                                                         | 149        |
| § 3. System podatkowy jako źródło zorganizowanej przestępczości ekonomicznej nadużywającej mechanizmów podatkowych .....                                  | 153        |
| § 4. Metody działania sprawców .....                                                                                                                      | 154        |
| § 5. System instytucjonalny .....                                                                                                                         | 154        |
| <b>Rozdział IX. Wyłudzenia podatku VAT na przykładzie nielegalnego obrotu paliwami płynnymi (P. Łabuz) .....</b>                                          | <b>157</b> |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                   | 157        |
| § 2. <i>Modus operandi</i> .....                                                                                                                          | 159        |
| § 3. Schemat działania przestępczego .....                                                                                                                | 160        |
| § 4. Podsumowanie .....                                                                                                                                   | 162        |
| <b>Rozdział X. Pranie pieniędzy – mechanizmy przestępcze oraz zarys systemu przeciwdziałania (T. Saffański) .....</b>                                     | <b>165</b> |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                   | 165        |
| § 2. Istota prania pieniędzy .....                                                                                                                        | 165        |
| I. Lokowanie ( <i>placement</i> ) .....                                                                                                                   | 166        |
| II. Maskowanie .....                                                                                                                                      | 167        |
| III. Włączanie (integracja) .....                                                                                                                         | 168        |
| § 3. Metody prania pieniędzy .....                                                                                                                        | 169        |
| I. <i>Smurfing</i> .....                                                                                                                                  | 170        |
| II. Mieszanie ( <i>blending</i> ) .....                                                                                                                   | 170        |
| III. Dzielenie wpłat ( <i>structuring</i> ) .....                                                                                                         | 170        |

|                                                                                                                                                   |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| IV. Transfery transgraniczne.....                                                                                                                 | 170 |
| V. Transakcje walutowe (refining) i puste transakcje .....                                                                                        | 172 |
| VI. Alternatywne przekazy środków pieniężnych.....                                                                                                | 172 |
| VII. Bankowe kredyty i pożyczki .....                                                                                                             | 173 |
| VIII. Ceny transferowe ( <i>transfer pricing</i> ) .....                                                                                          | 174 |
| IX. Skrzynka rozdzielcza.....                                                                                                                     | 174 |
| X. Pożyczka .....                                                                                                                                 | 175 |
| XI. Darowizna.....                                                                                                                                | 175 |
| XII. Umowy faktoringu.....                                                                                                                        | 176 |
| XIII. Kasyna .....                                                                                                                                | 177 |
| XIV. Fikcyjny rachunek .....                                                                                                                      | 177 |
| XV. Wymiana nominalów banknotów ( <i>refining</i> ) .....                                                                                         | 178 |
| § 4. Zarys systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy.....                                                                                         | 178 |
| <b>Rozdział XI. Przepęstwa związane z udzielaniem zamówień publicznych</b><br>(K. Dybek) .....                                                    | 189 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                           | 189 |
| § 2. Przepęstwa korupcyjne .....                                                                                                                  | 190 |
| § 3. Przepęstwa związane z dokumentami .....                                                                                                      | 192 |
| § 4. Zakłócenie przetargu publicznego.....                                                                                                        | 194 |
| § 5. Nadużycie uprawnień oraz funkcji publicznej .....                                                                                            | 195 |
| § 6. Ujawnienie tajemnicy przedsiębiorstwa i bezprawna odmowa udostępnienia informacji publicznej.....                                            | 196 |
| <b>Rozdział XII. Zorganizowana przepępczość gospodarcza związana z nielegalnym obrotem tytoniem lub wyrobami tytoniowymi</b> (T. Saffański) ..... | 199 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                           | 199 |
| § 2. Nielegalna produkcja .....                                                                                                                   | 200 |
| § 3. Przemysł .....                                                                                                                               | 201 |
| <b>Rozdział XIII. Zorganizowana przepępczość w sferze gospodarki odpadami</b><br>(P. Łabuz).....                                                  | 205 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                           | 205 |
| § 2. Mechanizmy przepępcze i taktyka wykrywcza.....                                                                                               | 206 |
| § 3. Kwalifikacje prawne przepępstw towarzyszących gospodarce odpadami.....                                                                       | 210 |
| § 4. Etiologia przepępczości gospodarki odpadami .....                                                                                            | 211 |
| <b>Rozdział XIV. Nadużycia przeciwko interesom finansowym Unii Europejskiej</b><br>(A. Siewert, A. Śliwińska) .....                               | 215 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                           | 215 |
| § 2. Charakterystyka zjawiska nadużyć finansowych przeciwko interesom Unii Europejskiej .....                                                     | 216 |
| § 3. Charakterystyka wybranych przepępstw związanych z funduszami unijnymi .                                                                      | 218 |
| § 4. Metodyka postępowania w sprawach nadużyć finansowych .....                                                                                   | 220 |
| § 5. Społeczny obowiązek zawiadomienia o przepępstwie .....                                                                                       | 222 |
| I. Czynności mogące poprzedzać wszczęcie postępowania.....                                                                                        | 222 |
| II. Sfinalizowanie postępowania przygotowawczego .....                                                                                            | 223 |
| III. Postępowanie wyjaśniające .....                                                                                                              | 225 |

|                                                                                                                            |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| § 6. Uregulowania prawne dotyczące najczęściej identyfikowanych nadużyć finansowych w wykorzystaniu środków unijnych ..... | 225        |
| § 7. Błędy związane z wykorzystaniem funduszy pomocowych .....                                                             | 228        |
| § 8. Skala i dynamika zjawiska .....                                                                                       | 231        |
| § 9. Instytucje zajmujące się kontrolą nieprawidłowości w funduszach pomocowych..                                          | 233        |
| § 10. Obieg informacji o nadużyciach .....                                                                                 | 236        |
| <b>Rozdział XV. Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową (A. Kalisz) .....</b>                      | <b>239</b> |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                    | 239        |
| § 2. Przedmiot ochrony przestępstw przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową .....                                | 242        |
| § 3. Znamiona podmiotowe przestępstw przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową .....                              | 248        |
| § 4. Strona przedmiotowa przestępstw przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową .....                              | 251        |
| § 5. Uwagi końcowe .....                                                                                                   | 255        |
| <b>Rozdział XVI. Wykroczenia przeciwko interesom konsumenta (małe oszustwa) (A. Sadło-Nowak) .....</b>                     | <b>259</b> |
| <b>Rozdział XVII. Przestępstwa przeciwko środowisku naturalnemu (D. Palacz) ..</b>                                         | <b>267</b> |
| <b>Rozdział XVIII. Przeciwdziałanie przestępczości gospodarczej przez Policję – ujęcie systemowe (S. Franc) .....</b>      | <b>287</b> |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                    | 287        |
| § 2. Policja jako wyspecjalizowana formacja do walki z przestępczością gospodarczą .....                                   | 290        |
| § 3. Działania prewencyjne .....                                                                                           | 291        |
| § 4. Działania dochodzeniowo-śledcze .....                                                                                 | 294        |
| § 5. Działania operacyjno-rozpoznawcze .....                                                                               | 296        |
| <b>Rozdział XIX. Czynności operacyjno-rozpoznawcze w odniesieniu do przestępstw gospodarczych (K. Horosiewicz) .....</b>   | <b>307</b> |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                    | 307        |
| § 2. Formy pracy operacyjnej stosowane w zwalczaniu przestępczości gospodarczej ..                                         | 309        |
| I. Operacyjne sprawdzenie .....                                                                                            | 310        |
| II. Rozpoznanie operacyjne .....                                                                                           | 310        |
| III. Rozpracowanie operacyjne .....                                                                                        | 311        |
| § 3. Wybrane metody pracy operacyjnej stosowane w zwalczaniu przestępczości gospodarczej .....                             | 312        |
| I. Osobowe źródła informacji .....                                                                                         | 313        |
| 1. Typowanie, dobór i pozyskanie osobowego źródła informacji .....                                                         | 313        |
| 2. Zasady prowadzenia współpracy z osobowymi źródłami informacji .....                                                     | 318        |
| 3. Dokumentowanie i ocena wiarygodności informacji .....                                                                   | 319        |
| II. Analiza kryminalna .....                                                                                               | 320        |
| III. Kontrola operacyjna .....                                                                                             | 325        |
| 1. Regulacje prawne i faktyczne zastosowania kontroli operacyjnej .....                                                    | 325        |

|                                                                                                                                                                                                              |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2. Możliwości wykorzystania wyników kontroli operacyjnej<br>w postępowaniu dowodowym.....                                                                                                                    | 327        |
| IV. Pozyskiwanie danych bankowych .....                                                                                                                                                                      | 329        |
| § 4. Wykorzystanie efektów pracy operacyjnej .....                                                                                                                                                           | 332        |
| <b>Rozdział XX. Wokół problematyki związanej z metodyką prowadzenia<br/>postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa gospodarcze<br/>(A. Choromańska) .....</b>                                     | <b>337</b> |
| <b>Rozdział XXI. Źródła zawiadomień o przestępstwach gospodarczych<br/>(M. Porwiesz) .....</b>                                                                                                               | <b>353</b> |
| <b>Rozdział XXII. Zwalczanie zorganizowanej przestępczości gospodarczej<br/>przez pryzmat wybranych międzynarodowych aktów prawnych oraz<br/>międzynarodowych instrumentów procesowych (K. Bartos) .....</b> | <b>371</b> |
| § 1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                                                                     | 371        |
| § 2. Międzynarodowe akty prawne .....                                                                                                                                                                        | 372        |
| I. Konwencja o wzajemnej pomocy w sprawach karnych pomiędzy<br>państwami członkowskimi Unii Europejskiej .....                                                                                               | 372        |
| II. Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej<br>przestępczości zorganizowanej .....                                                                                                         | 372        |
| III. Konwencja Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie<br>dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu .                                                           | 373        |
| IV. Umowy międzynarodowe w zakresie zwalczania przestępczości<br>zorganizowanej .....                                                                                                                        | 374        |
| § 3. Procesowe instrumenty prawne o charakterze międzynarodowym .....                                                                                                                                        | 374        |
| I. Wspólne zespoły śledcze (JIT) .....                                                                                                                                                                       | 374        |
| II. Europejski nakaz aresztowania (ENA) .....                                                                                                                                                                | 378        |
| <b>Rozdział XXIII. Przeciwdziałania przestępczości związanej z nielegalnym<br/>handellem chronionymi gatunkami fauny i flory – refleksje ogólne (K. Sawicki) ..</b>                                          | <b>381</b> |
| § 1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                                                                     | 381        |
| § 2. Prawo Unii Europejskiej .....                                                                                                                                                                           | 385        |
| § 3. Ustawa o ochronie przyrody .....                                                                                                                                                                        | 386        |
| <b>Rozdział XXIV. Rola mediacji w praktyce rozwiązywania sporów<br/>gospodarczych (I. Malinowska, M. Hejna) .....</b>                                                                                        | <b>393</b> |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                                                                      | 393        |
| § 2. Pojęcie mediacji .....                                                                                                                                                                                  | 395        |
| § 3. Walory mediacji .....                                                                                                                                                                                   | 396        |
| § 4. Okoliczności przystąpienia do mediacji gospodarczych .....                                                                                                                                              | 397        |
| § 5. Ugoda .....                                                                                                                                                                                             | 398        |
| § 6. Koszty mediacji .....                                                                                                                                                                                   | 399        |
| <b>Rozdział XXV. Prawne i praktyczne możliwości przeciwdziałania przez<br/>przedsiębiorców przestępczości gospodarczej oraz nieuczciwej<br/>konkurencji (T. Saffjański) .....</b>                            | <b>401</b> |

|                                                                                                                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Rozdział XXVI. Wywiad gospodarczy – systematyka legalnych i nielegalnych działań wywiadowczych</b> ( <i>P. Łabuz</i> ) .....                                                | 409 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                                        | 409 |
| § 2. Systematyka legalnych przedsięwzięć wywiadowczych .....                                                                                                                   | 410 |
| § 3. Systematyka nielegalnych przedsięwzięć wywiadowczych .....                                                                                                                | 413 |
| § 4. Podsumowanie .....                                                                                                                                                        | 415 |
| <b>Rozdział XXVII. Ograniczanie ryzyka udziału przedsiębiorstwa w oszustwie związanym z podatkiem VAT</b> ( <i>T. Saffariski</i> ) .....                                       | 417 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                                        | 417 |
| § 2. Mechanizm karuzeli podatkowej .....                                                                                                                                       | 418 |
| § 3. Zewnętrzne symptomy oszustwa karuzelowego .....                                                                                                                           | 421 |
| § 4. Standardy działania przedsiębiorcy w zakresie unikania ryzyka oszustwa podatkowego .....                                                                                  | 423 |
| I. Dobra wiara .....                                                                                                                                                           | 423 |
| II. Należyta staranność działania .....                                                                                                                                        | 425 |
| § 5. Wskazówki praktyczne dotyczące uniknięcia ryzyka karuzeli podatkowej .....                                                                                                | 428 |
| <b>Rozdział XXVIII. Program przeciwdziałania i zwalczania przestępczości gospodarczej na lata 2015–2020 – założenia a rzeczywistość</b> ( <i>A. Furgala, R. Baldys</i> ) ..... | 431 |
| <b>Rozdział XXIX. Rozwój systemu transakcji kartami płatniczymi w bankowości w Polsce a przestępczość gospodarcza – szanse i zagrożenia</b> ( <i>R. Bandera</i> ) .....        | 445 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                                        | 445 |
| § 2. Szanse rozwoju polskiego rynku kart płatniczych na tle Unii Europejskiej .....                                                                                            | 446 |
| § 3. Transakcje oszukańcze z użyciem kart i ich rodzaje .....                                                                                                                  | 457 |
| § 4. Statystyki transakcji oszukańczych .....                                                                                                                                  | 459 |
| <b>Rozdział XXX. Społeczno-prawne skutki przestępczości gospodarczej – zarys sytuacji w Polsce</b> ( <i>D. Jurczak</i> ) .....                                                 | 469 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                                        | 469 |
| § 2. Aspekty społeczno-prawne przestępczości gospodarczej w Polsce .....                                                                                                       | 470 |
| <b>Rozdział XXXI. Wpływ przestępczości gospodarczej na poziom bezpieczeństwa państwa – rozważania na przykładzie Ukrainy</b> ( <i>I. Babets</i> ) .....                        | 477 |
| § 1. Uwagi ogólne .....                                                                                                                                                        | 477 |
| § 2. Zorganizowana przestępczość ekonomiczna na Ukrainie: skala zjawiska i główne tendencje .....                                                                              | 478 |
| § 3. Wpływ przestępczości gospodarczej na makroekonomiczne bezpieczeństwo państwa .....                                                                                        | 483 |
| § 4. Wpływ przestępczości ekonomicznej na wzrost gospodarki Ukrainy .....                                                                                                      | 489 |
| § 5. Podsumowanie i wnioski .....                                                                                                                                              | 491 |
| <b>Spis grafik, rysunków, tabel i wykresów</b> .....                                                                                                                           | 493 |